

A lemosó permetezés helye az amerikai szőlőkabóca elleni védekezésben

A szőlő aranyszínű sárgaság betegsége napjainkban a szőlőtermesztés egyik legsúlyosabb növényegészségügyi problémája, amely az ágazat egészét veszélyezteti. A betegséget a *Flavescence dorée* fitoplazma okozza, amely fertőzött szaporítóanyaggal, valamint rovarvektorok közvetítésével terjedhet. A kórokozó vektor általi terjedésében meghatározó szerepe van az amerikai szőlőkabócának (*Scaphoideus titanus*), amely a fitoplazma leghatékonyabb ismert vektora.

A kabóca életciklusa, az ellene való védekezés felépítése

Az amerikai szőlőkabóca egynemzedékes, szőlőhöz kötődő faj, amely tojás alakban telel át a szőlőültetvényekben. A tojások legnagyobb része a szőlő kétéves és idősebb fás részein, elsősorban a vesszők kéregrepedéseiben található, és ezekből indul meg tavasszal a lárvakelés. A fajnak öt lárvastádiuma van, a lárvák és a kifejllett egyedek egyaránt képesek a fitoplazma felvételére fertőzött növényből.

A kórokozó táplálkozással történő felvételét követően, egy ún. látens időszak után a kabóca élete végéig fertőzőképes maradhat, így a fejlődése során egyre mozgékonyabb alakok, majd a repülő imágók további tőkékre és újabb állományrészekre is átterjeszthetik a fitoplazmát. A nőtények a tenyészidőszak végén rakják le tojásaikat a szőlő fás részeire, ahol azok védtelen áttelelnek, és tavasszal innen indul újra a fejlődési ciklus. Ez a biológiai sajátosság alapvetően meghatározza a vektor elleni védekezés felépítését.

A betegség terjedését és a vektor elleni védekezést nem lehet egyetlen módszerre, kezelésre vagy egyetlen időpontra sem leegyszerűsíteni. Olyan, egymásra épülő, egymást kiegészítő védekezési rendszert kell kialakítani, amely figyelembe veszi a szőlő állapotát, a kabóca életmódját, áttelelésének módját, a lárvakelés időszakát, a lárvafejlődést, valamint a tenyészidőszakban szükséges további beavatkozásokat is.

A vektor elleni védekezés fő időszaka a lárvák fejlődési időszakára esik, amikor a még korlátozottan mozgó és terjedő alakok ellen lépünk fel.

Mivel azonban az amerikai szőlőkabóca tojás alakban telel át, a védekezés logikája és megkezdése már a nyugalmi időszakban elindul. Bár az időjárási tényezőkre nincs ráhatásunk, a metszés módja, a metszési nyereség kezelése, az ültetvény higiéniai állapota és a lemosó permetezés egyaránt olyan elemek, amelyek befolyásolhatják a tavaszi népesség kiinduló nagyságát. A lemosó permetezés tehát nem önmagában ad választ, megoldást az amerikai szőlőkabóca problémájára, hanem a felépített védekezési rendszer egyik korai eleme.

A lemosó permetezés célja, a kivitelezés lényege

A lemosó permetezés lényege, hogy a nyugalmi időszak végén, illetve a rügyfakadáshoz közeli állapotban nagy lémenyiséggel (800-1500 l/ha), a teljes fedettség elérését célozva juttatunk ki olyan készítményt, amely a fás részek felületén, a kéregrepedésekben és a fás részek rejtekében telelő alakokat elérve tud hatni.

Ebben a technológiában a kiváló permetléfedésnek, az időzítésnek és a gondos kivitelezésnek különösen nagy jelentősége van, hiszen az alkalmazható készítmények kontakt hatásúak, így a kezelés eredményességét alapvetően meghatározza, hogy a permetlé mennyire képes elérni ezeket a károsítókat.

Fontos ugyanakkor a lemosó permetezés szerepét és az attól reálisan elvárható hatékonyságot a helyén kezelni. Az amerikai szőlőkabóca ellen ez a beavatkozás önmagában nem tekinthető elegendő megoldásnak. A szakmai megítélés sem egységes a tojásgyérítő hatás mértékét illetően, ezért a lemosó kezelést reálisan kell értékelni: hozzájárulhat az áttelelő népesség csökkentéséhez, de a vektor elleni eredményes védekezéshez a tenyészidőszakban végrehajtott, megfelelő időzítésű beavatkozásokra szükség van. Vagyis nem helyettesíti a lárvák ellen időzített kezeléseket, hanem azok mellett megelőző, kiegészítő szerepet tölt be.

Kötelező vagy ajánlott?

Az alkalmazásának kérdésében a növényegészségügyi helyzet szerint is lényeges különbséget kell tenni.

Növényegészségügyi zárlat alatt álló területen a telelő tojások gyérítését szolgáló beavatkozások nem egyszerű szakmai ajánlások, hanem a hatósági védekezés részét képező kötelezettségek. Ilyen esetben a metszési nyesedék megfelelő kezelése, illetve az olajos lemosó permetezés nem választható lehetőség, hanem végrehajtandó előírás.

Nem zárlati helyzetben ugyanakkor a lemosó permetezés szakmailag indokolt, hasznos technológiai elem lehet, de ott elsősorban javaslatként, az integrált védekezés részeként értelmezhető.

A lemosó permetezés helye az integrált növényvédelemben

A lemosó permetezés hasznosságának megítélésénél ugyanakkor nem szabad kizárólag az amerikai szőlőkabóca elleni védekezés szempontjából gondolkodni. Bár jelen esetben a figyelem középpontjában valóban az amerikai szőlőkabóca visszaszorítása áll, a lemosó kezelések hagyományosan más károsítók és egyes kórokozók elleni védekezésben is nagy szerepet kapnak, azzal együtt, hogy nem szelektív hatásúak.

A különböző károsítók telelő alakjainak gyérítése, illetve a kiinduló fertőzési vagy felszaporodási nyomás mérséklése régóta ismert célja ezeknek a beavatkozásoknak. Éppen ezért a lemosó permetezést a szőlő növényvédelmi technológiájában nem önálló, egyetlen célkártevőre szűkített beavatkozásként, hanem a teljes ültetvényvédelmi technológia részeként kell értékelni, amely nem helyettesít más beavatkozásokat.

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a termelőnek nem a problémákra kell külön-külön reagálnia, hanem az egész ültetvény növényvédelmi helyzetét kell rendszerben látnia. Ha a tél végi vagy kora tavaszi időszakban a lemosó permetezés több károsító ellen is eredményes lehet, akkor annak szerepe túlmutat az amerikai szőlőkabóca elleni védekezésen, viszont sem alábecsülni,

sem túlértékelni nem szabad a lemosó permetezés hatását. Ez különösen fontos ott, ahol a technológiai döntéseknél a hatékonyság mellett a kijuttatások számát, a munkaszervezést és az ültetvény általános egészségi állapotát is mérlegelni kell.

A védekezési rendszer felépítésében tehát a sorrendiség és az összhang a legfontosabb. A metszés és a nyesedék kezelése után javasoljuk, hogy a lemosó permetezés következzen, mint korai gyérítő beavatkozás, majd a tenyészidőszakban a vektor fejlődésmenetéhez igazított, időben végrehajtott további kezelések adják a vektor elleni védekezés gerincét. Az amerikai szőlőkabóca ellen növényvédelmi stratégiát csak így lehet valóban integrált módon, a kártevő biológiájához igazodva, szakmailag megalapozottan felépíteni.

Összegzés

A lemosó permetezés helyét és jelentőségét a szőlő növényvédelmében reálisan és kellő súllyal kell kezelni, az az integrált növényvédelem eleme.

Körülhatárolt, zárlat alatt álló területen alkalmazása nem mérlegelés kérdése, hanem a hatósági védekezés részét képező kötelezettség.

A szőlőkben általánosan szakmailag indokolt és ajánlott technológiai elem, különösen akkor, ha a termelő a vektor elleni védekezést tudatosan, előre felépített rendszerben végzi.

Hatékonyságának alapfeltétele a megfelelő időzítés, a nagy lémenyiség és a lehető legteljesebb fedettség biztosítása, mert csak így érhetők el a fás részek, rejtetten telelő alakok.

Jelentőségét tovább növeli, hogy nemcsak az amerikai szőlőkabóca visszaszorításában, hanem más károsítók és egyes kórokozók elleni növényvédelmi technológiában is hasznos szerepet tölt be.

A lemosó permetezéssel alkalmazható készítmények köre

A lemosó permetezéssel alkalmazható készítmények körét nem kizárólag azok a termékek adják, amelyeknél a felhasználás kifejezetten az amerikai szőlőkabóca, illetve annak tojásai ellen került engedélyezésre. Ide tartoznak azok a készítmények is, amelyek szőlőben kártevők elleni lemosó felhasználásra rendelkeznek engedéllyel, és technológiailag alkalmasak a kártevő egyes fejlődési alakjainak gyérítésére.

A lemosó kezeléseket metszés és törzstisztítás után, rügyfakadás előtt, fagymentes, csapadékmentes, szélcsendes időben kell végrehajtani, amikor a következő 24-48 órában sem várható fagy vagy csapadék. Ideális, ha hőmérséklet már tartósan meghaladja az 5-10 °C-ot.

Szőlő kultúrában amerikai szőlőkabóca ellen engedélyezett lemosó permetezőszerek:

Vegarep EC – amely engedélyezett Scaphoideus titanus ellen

Gravity – a Vegarep EC-vel megegyező készítmény.

Dripp Extra – a Vegarep EC-vel megegyező készítmény.

Egyéb, szőlő kultúrában engedélyezett ásványi olaj tartalmú lemosó permetezőszerek, melyek szőlőben kártevők elleni lemosó felhasználásra rendelkeznek engedéllyel, és technológiailag alkalmasak a kártevő alakok gyérítésére:

Agrokén – lisztharmat ellen és kártevők gyérítésére.

Nevikén – lisztharmat, valamint kártevő ízeltlábúak gyérítésére.

Nevikén Extra – lisztharmat ellen és kártevők gyérítésére.

Olajos Rézkén – kártevők gyérítésére, baktériumos és gombás eredetű betegségek ellen is.

A fenti készítmények - egy eset kivételével - szabadforgalmúak (III. forgalmazási kategória), így kertészeti szakboltokban, gazdaboltokban is megvásárolhatóak.

Kivétel az Olajos Rézkén, amely kis kiszerelésben (1 literig) szintén III. kategóriás (szabadforgalmú), de 5 literes és nagyobb kiszerelésben I. forgalmi kategóriájú, tehát csak növényorvosi vény ellenében vásárolható meg.

A készítményeket csak az engedélyokiratban foglaltak betartásával, a címkeszöveg szerint szabad felhasználni!

Figyelem! A növényvédő szerek felhasználása során az egyéni védőfelszerelés használata és az egyéb előírt óvintézkedések betartása minden esetben szigorúan kötelező!

2026. március 16.

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara